

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Datum
20 december 2024

Behandeld door
Jille Luijckx
+31882885446

Onderwerp
EU Regeling - Wet Internationaal Verantwoord Ondernemen

Deloitte verwelkomt het voorstel voor de transpositie van de EU Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD) met het Wetsvoorstel Internationaal Verantwoord Ondernemen (WIVO). In het belang van een gelijk speelveld en coherentie in de toepassing van gerelateerde wetgeving en standaarden, vragen wij aandacht voor een aantal punten die wat ons betreft verduidelijkt zouden kunnen worden.

De Nederlandse overheid verwacht van bedrijven dat zij de OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen Inzake Maatschappelijk verantwoord Ondernemen (OESO-richtlijnen) naleven. Deze Richtlijnen vormen, samen met de VN Principes voor Mensenrechten en Bedrijfsleven (UNGP), al jaren het raamwerk voor verantwoord ondernemen en worden expliciet benoemd in de rapportage standaarden (ESRS) van de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) en de Minimum Garanties in artikel 18 van de EU Taxonomie. Het is daarom aan te bevelen om bij de transpositie van de CSDDD zoveel mogelijk aan te sluiten bij de terminologie, interpretatie en richtsnoeren behorende bij deze standaarden. Daarnaast kan de CSDDD niet los worden gezien van een aantal andere Europese- en Nationale wetten en is ook coherentie met dit bestaand juridisch raamwerk van belang.

U vraagt in de consultatie expliciet om in te gaan op het toezicht op financiële ondernemingen door de Autoriteit Consument & Markt (ACM). Toezicht op de naleving van de WIVO vraagt om specifieke kennis en expertise. Door één toezichthouder aan te wijzen die toezicht houdt op zowel de financiële- als niet-financiële ondernemingen, kan er een uniform toezichtkader worden gecreëerd en blijft het mogelijk maatwerk te leveren in de aanpak. Dit vereenvoudigt de handhaving van regels en zorgt voor consistentie in de toepassing. Het is hierbij wel van belang dat de informatie uitwisseling tussen de ACM en bijvoorbeeld AFM als toezichthouder voor de CSRD geborgd wordt om de lastendruk voor bedrijven zoveel mogelijk te beperken.

Tot slot lijkt bij de WIVO op bepaalde onderdelen af te wijken van de toepassing en reikwijdte van de CSDDD. In de bijlage vindt u een aantal concrete voorstellen voor betere aansluiting bij al bestaande regelgeving en/of ter verduidelijking van het huidige voorstel. Uiteraard zijn wij bereid om onze reactie verder toe te lichten indien dat gewenst is.

Bijlage

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

- **Eindigen toepasselijkheid** (1.1.2, derde lid)

In tegenstelling tot de CSDDD, die een einde van toepasselijkheid beoogt zodra een onderneming gedurende twee opeenvolgende boekjaren niet langer aan de voorwaarden voldoet, eindigt de toepasselijkheid van de wet al zodra de onderneming in een van de laatste twee relevante boekjaren niet langer aan de voorwaarden voldeed. Met het oog op een gelijk speelveld binnen de Europese Economische Ruimte is het aan te bevelen aan te sluiten bij het toepassingsbereik van de CSDDD.

Hoofdstuk 2 Gepaste zorgvuldigheid

- **Definitie ‘nadelig gevolg voor mensenrechten’** (2.1.1, tweede lid onder b, 3.)

Hoewel het criterium of een onderneming redelijkerwijs het risico had kunnen voorzien dat dit mensenrecht zou kunnen worden geschonden relevant is bij het vaststellen van de verantwoordelijkheid van deze onderneming, is de voorzienbaarheid op zichzelf geen relevant criterium voor het vaststellen van een nadelig gevolg. Dit kan immers ook zonder voorzienbaarheid plaatsvinden. Een bredere interpretatie is aan te bevelen, door een nadelig mensenrechtengevolg te definiëren als een gevolg van een schending van de internationale mensenrechteninstrumenten die zijn vermeld. Ook zou deze interpretatie beter aansluiten bij de OESO-richtlijnen.

- **Definitie ‘nadelig gevolg voor het milieu’** (2.1.1, derde lid)

Door deze definitie in de wet te beperken tot de in de (bijlage bij de) CSDDD benoemde verbodsbepalingen en verplichtingen, alsmede (enkel) de Nederlandse implementatiewetgeving, lijkt het toepassingsbereik van de wettelijke definitie ten opzichte van de CSDDD beperkter aangezien het zou opgevat zou kunnen worden dat inbreuk op wetgeving van andere lidstaten niet relevant zou zijn.

- **Betekenisvolle samenwerking met betrokkenen** (2.1.2)

Om consistentie in de mix van verplichtende en vrijwillige maatregelen te bevorderen is het aan te bevelen om de terminologie van de WIVO zoveel mogelijk te laten aansluiten bij die van de OESO Richtlijnen. Hierin wordt gesproken over ‘Zinnvolle betrokkenheid van belanghebbenden’ als een essentieel onderdeel van het gepaste due diligence proces. Deze terminologie borgt ook de onafhankelijkheid van sommige partijen die betrokken zouden moeten worden in het due diligence proces. Daarnaast is het aan te bevelen om in lijn met de OESO richtlijnen duidelijk te maken dat zinnvolle betrokkenheid van belanghebbenden in alle stappen van het due diligence proces een belangrijk onderdeel kan zijn.

- **Bewaartermijn** (2.1.5, tweede lid)

Ondanks de uitdrukkelijke wens tot een lastenluwe omzetting van de CSDDD, is niet duidelijk hoe de kortere bewaartermijn in de wet zich verhoudt tot de zevenjarige bewaartermijn voor boeken, bescheiden en andere gegevensdragers betreffende de werkzaamheden van een rechtspersoon (vgl. artikel 2:10, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek).

- **Consistente terminologie** (2.2.2.2, eerste lid)

Het is aan te bevelen om in de wet consistente terminologie te gebruiken en daarom de term 'verlichten' in artikel 2.2.2.2, eerste lid, te wijzigen in 'verminderen' (vgl. artikel 2.1.1, eerste lid, van de wet).

- **Risico analyse** (2.2.2.2, tweede lid)

Zowel in de leidende internationale standaarden, zoals benoemd in de Memorie van toelichting, als in de CSRD/ESRS wordt bij het vaststellen van de ernst van een nadelig gevolg gesproken over de sub indicatoren 'schaal, reikwijdte, en onomkeerbaar karakter' van het nadelig gevolg/de impact. Het is aan te bevelen om het huidige tekstvoorstel onder 2.2.2.2 2 in lijn te brengen met deze aanpak.

- **Beëindigen en minimaliseren feitelijke nadelige gevolgen** (2.2.4.1)

Bij het ontwikkelen en implementeren van zowel preventieve- als corrigerende actieplannen, zouden bedrijven contractuele garanties van partners moeten vragen dat zij voldoen aan de actieplannen en gedragscode van het bedrijf, inclusief de passende maatregelen om de naleving hiervan te verifiëren. Er zou meer sturing moeten worden gegeven over wat een passende maatregel zou zijn om de naleving van zakenpartners te verifiëren, gezien het breed erkende kwaliteitsprobleem van verificatie door onafhankelijke derde partijen in dit domein. Bovendien dient benadrukt te worden dat de verantwoordelijkheid voor naleving bij de ondernemingen zelf ligt.

- **Klachtenprocedure** (2.2.5.1 derde lid)

Er wordt gerefereerd aan bescherming van klagers en kennisgevers, onder verwijzing naar artikel 1a, derde, vierde en vijfde lid, Wet bescherming klokkenluiders. Het is aan te bevelen om in bewoordingen nader aan te sluiten op andere onderdelen van de Wet bescherming Klokkenluiders (o.a. 'benadeling' conform hoofdstuk 2a Wet bescherming Klokkenluiders).

Hoofdstuk 3 Bestrijding klimaatverandering

- **Vrijstellingen van opstellen en publiceren klimaattransitieplan** (3.1, derde lid en 3.2, derde lid)

Het verdient aanbeveling om de vrijstellingen voor onder de wet vallende ondernemingen om een klimaattransitieplan op te stellen en te publiceren uit te breiden naar ondernemingen die krachtens artikel 2:391a, tweede lid, Burgerlijk Wetboek zijn vrijgesteld van duurzaamheidsrapportage vanwege consolidatie in de duurzaamheidsrapportage van een moederonderneming in overeenstemming met de nationale CSRD-implementatiewetgeving van enige EU/EER-lidstaat – consistent met de wijze waarop dat is gedaan in artikel 2.2.7.1, vierde lid, onderdeel b, van de wet. De huidige tekst beperkt die vrijstellingen onnodig tot gevallen waarin een moederonderneming een klimaattransitieplan rapporteert in overeenstemming met de Nederlandse CSRD-implementatiewetgeving.

- **Een onderneming voert het klimaattransitieplan naar beste vermogen uit"** (3.3)

Het is de vraag of de voorgestelde tekst een juiste implementatie van de CSDDD behelst. Het 'inspannings-element' lijkt in de tekst van de CSDDD niet zozeer gericht op de uitvoering van het klimaattransitieplan. De

verplichting om het klimaattransitieplan vast te stellen en vervolgens (ten volle) uit te voeren, staat buiten kijf. Het inspannings-element lijkt in de CSDDD veeleer te zien op de inhoud van het klimaattransitieplan. Bij het opstellen daarvan zullen alle (op dat moment) binnen het vermogen van de onderneming liggende maatregelen om het bedrijfsmodel en de strategie conform de CSDDD aan te passen moeten worden opgenomen, met dien verstande dat het klimaattransitieplan niet een absolute (resultaats)garantie van overeenstemming met de transitie naar een duurzame economie of de beperking van de opwarming van de aarde in overeenstemming met de Overeenkomst van Parijs of de Europese Klimaatwet hoeft in te houden. De begrenzing ten opzichte van een resultaatsverplichting lijkt aldus te zien op de inhoud van het klimaattransitieplan, en niet de uitvoering daarvan.

Er is bovendien meer informatie en duidelijkheid nodig over wat er valt onder 'naar beste vermogen'. Op welke gronden kan er worden gesteld dat er niet naar beste vermogen gehandeld wordt? Er zou bijvoorbeeld een minimum kunnen worden gesteld aan de investeringen die moeten worden besteed om de transitiedoelen te behalen. Mochten de transitiedoelen niet worden behaald, dan zou er mogelijk worden bekeken hoeveel het bedrijf als percentage van de omzet minimaal moeten investeren om aan dit criterium te voldoen.

Aangezien het in uitvoering brengen van het klimaattransitieplan niet valt onder de supervisie van de ACM, is de vraag hoe effectiviteit van het klimaattransitieplan gewaarborgd wordt.

Positie Financiële ondernemingen

- **Uitsluiting van downstream gedeelte van de activiteitenketen voor de financiële sector**

Wat betreft gereguleerde financiële ondernemingen beperkt de CSDDD de reikwijdte van de 'activiteitenketen' door de zorgplichtverplichtingen te beperken tot eigen activiteiten, die van dochterondernemingen en het upstream gedeelte van de activiteitenketen. Hoewel het uitsluiten van downstream activiteiten lijkt in te spelen op scenario's zoals zakelijke leningen, blijft het onduidelijk hoe de relatie tussen, bijvoorbeeld, vermogensbeheerders en vermogenseigenaren in de CSDDD zou worden vastgelegd. Daarnaast zullen verschillende financiële actoren binnen de reikwijdte van de due diligence van grote bedrijven vallen, aangezien zij integraal deel uitmaken van de 'activiteitenketen' van deze bedrijven, upstream of downstream. Daardoor zouden zij verplicht kunnen worden om due diligence uit te voeren via contractuele garanties. De due diligence praktijken van investeerders kunnen daarmee worden gevormd door hun portefeuillebedrijven of zakenpartners die onder de CSDDD vallen, evenals door hun rapportageverplichtingen onder de SFDR.

Het zou ook goed zijn te verduidelijken hoe de verschillende niveaus van verplichtingen die aan de financiële sector worden opgelegd met betrekking tot milieu- en mensenrechten due diligence door de CSDDD, SFDR en EU Taxonomy Minimum Safeguards in de praktijk zullen worden vertaald en met elkaar samenhangen.

5
20 december 2024

Met vriendelijke groet,

Deloitte Tax & Legal B.V.

Rozemarijn Bloemendal
Partner - Corporate Law and Sustainability

Jille Luijckx
Partner Strategy & Transaction